

21 luku. Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista

(V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995)

1 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Tappo.* Joka tappaa toisen, on tuomittava *taposta* vankeuteen määräajaksi, vähintään kahdeksaksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Humalatilan takia säilöön otettu A oli päältään riisumallaan paidalla kuristanut samassa sellissä niin ikään säilytettävänä olleen B:n kuoliaaksi suuttuneena säilöönottamisestaan ja B:n A:han kohdistamasta tönäisystä. Surmaamisen ei katsottu tapahtuneen erityistä raakuutta tai julmuutta osoittaen ja A tuomittiin taposta. **KKO:1973-II-68.**

A oli tahallaan lyönyt B:tä pitkäteräisellä veitsellä vasempaan kylkeen niin, että pisto oli vahingoittanut pernaa ja vasenta munuaista sekä puhkaissut vatsa-aortan seurauksin, että B oli kuollut. Kun A:n oli lyödessään B:tä sanotunlaisella veitsellä kylkeen täytynyt käsittää, että lyönnistä seuraisi varsin todennäköisesti kuolema ja siten oli katsottava A:n tahallaan surmanneen B:n, A tuomittiin taposta. **KKO:1978-II-111.**

A oli lyönyt useita kertoja nyrkeillä B:tä niin, että tämän alaleuanluu oli kahdesta kohtaa murtunut, ja tällä väkivallalla pakottanut B:n kanssaan avioliiton ulkopuolella tapahtuneeseen sukupuoliyhteyteen. Maatessaan vielä B:n päällä A mahdollisen kiinnijäämisen estämiseksi oli kuristanut B:tä kaksin käsin voimakkaasti kurkusta siten, että B:n kurkunpään sormusrusto ja kieliluu olivat murtuneet. B oli kuollut kuristamisen seurauksena. Koska A:n oli täytynyt käsittää, että kerrotusta kuristamisesta varsin todennäköisesti seuraisi kuolema, hänen katsottiin tahallaan surmanneen B:n. Kuristamisen voimakkuudesta huolimatta surmaamistapa ei kuitenkaan osoittanut tekijässä erityistä raakuutta ja julmuutta. Koska surmaamista ei myöskään edeltänyt suunnitelmallisuus tai vakaa harkinta, vaan se oli johtunut paljolti tilanteen odottamattomasta kehittymisestä, A tuomittiin taposta. Väkinimakaaminen ja sen välittömässä yhteydessä tapahtunut tappo katsottiin yksin teoin tehdyiksi. **KKO:1984-II-142.**

A oli tahallaan kuljettanut henkilöautoa kovalla nopeudella vastaan tulevan liikenteen kaistalla noin 800 metriä. Tällä matkalla hän oli törmännyt vastaan tulleeseen B:n kuljettamaan henkilöautoon, jolloin B oli saamiensa vammojen johdosta kuollut. Koska A:n on täytynyt ymmärtää, että hän kuljettaessaan autoa mainitulla tavalla tulisi törmäämään johonkin vastaan tulevaan ajoneuvoon ja että vastaan tulijat silloin varsin suurella todennäköisyydellä kuolisivat, A:n katsottiin tahallaan surmanneen B:n. **KKO:1992:92.**

A oli kiihtyneenä siitä, että hänet oli mielestään tarpeettoman väkivaltaisesti poistettu eräästä ravintolasta, hakenut vuokra-autolla noin kilometrin päässä sijaitsevasta kodistaan pistoolin ja ampunut hänet ravintolasta poistaneen vahtimestarin. Koska teko oli aloitettu ja saatettu loppuun siinä samassa kiihtymystilassa, jonka valtaan A oli joutunut tultuaan poistetuksi ravintolasta, surmaamisen ei katsottu tapahtuneen vakaasta harkinnasta. Syyte murhasta hylättiin ja A tuomittiin taposta. **KKO:1985-II-112.**

Ks. myös **KKO:1997:182**, jossa tapon katsottiin tapahtuneen hätävarjeluksesta.

Kysymys 16-vuotiaan pojan syyllistymisestä tappoon ja rangaistuksen mittaamisesta. **KKO:1997:204.**

Ks. myös **KKO:1998:83**, jossa oli kysymys näytön arvioinnista tapon yritystä koskevassa asiassa.

Ks. **KKO:2002:3.**

Ks. **KKO:2002:47**, jossa oli kysymys näytön arvioinnista henkikirikosta koskevassa asiassa.

Ks. tapon ja törkeän kuolemantuottamuksen välisestä rajanvedosta **KKO:2002:124** **VahingonkorvausL 5:4 a:n** alla, **Si 301.**

Kerrostalon rappukäytävästä oli ammuttu katkaistulla haulikolla oven läpi asuntoon, jossa oli ihmisiä. Kysymys ampujan syyllistymisestä tapon yritykseen ja vaaran aiheuttamiseen. (Ään.) **KKO:2003:115.**

A:n ammuttua B:tä tämä oli hakeutunut hoitoon vasta seuraavana päivänä. B oli menehtynyt vammoihinsa. Asiassa esitetty selvitys huomioon ottaen oli ilmeistä, ettei B ollut ymmärtänyt tilansa vakavuutta. B:n menettelyllä ei katsottu olevan merkitystä arvioitaessa A:n vastuuta B:n kuolemasta. **KKO:2004:16.**

Ks. **KKO:2004:120** tämän lain **3:6:n** alla.

2 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Murha.* Jos tappo tehdään

1) vakaasti harkiten,

2) erityisen raa'alla tai julmalla tavalla,

3) vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai

4) tappamalla virkamies hänen ollessaan virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka virkatoimen vuoksi

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtyjä on tuomittava *murhasta* vankeuteen elinkaudeksi.

Yritys on rangaistava.

Lomalta vankilaan palaamatta jäänyt kuritushuonevanki oli tahallaan surmannut asunnossaan vierailleet kaksi henkilöä erityistä raakuutta osoittaen lyömällä näitä kumpaakin useita kertoja kirveellä kuoleman välittömästi johtuessa lukuisista erityisesti kallon kohdistuneista kirveen terällä aiheutetuista lyöntihaavoista. Kun surmaamisia oli pidettävä erityisen törkeinä, syytetty tuomittiin rangaistukseen kahdesta murhasta. **KKO:1974-II-15.**

A oli ensin pahoinpidellyt liikehuoneistossa asiakkaana ollutta 10-vuotiasta B:tä ja sen jälkeen sitonut naruilla tämän kädet ja jalat sekä jättänyt B:n yksin useaksi tunniksi suljettuun huoneistoon. Palattuaan takaisin ja ryhdyttyään vapauttamaan B:tä ja tämän saatua jalkansa vapaisi A oli irrottamalla naruilla kuristamalla surmannut B:n tämän uhattua ilmiantaa A:n poliisille. Koska A:n oli täytynyt käsittää, että kerrotusta voimakkaasta kuristamisesta varsin todennäköisesti seuraisi kuolema, hänen katsottiin tahallaan surmanneen B:n. Julma ja uhrille tuskallinen sekä tekijässään erityistä raakuutta osoittava surmaaminen oli tapahtunut rikosten ilmitulon estämiseksi. A tuomittiin murhasta. **KKO:1988:73.**

B:n maatessa asuntonsa vuoteessa A oli tahallaan surmannut B:n lyömällä tätä lukuisia kertoja päähän kirveen terällä ja hamaralla sekä vasaralla ja rautaputkella. B oli kuollut iskuista aiheutuneisiin kallonmurtumaan ja aivoruhjeisiin. Hän oli saattanut menettää tajuntansa jo ensimmäisestä iskusta eivätkä iskut siten olleet välttämättä aiheuttaneet hänelle erityisen suurta tuskaa. Kun kuitenkin otettiin huomioon A:n sitkeä surmaamispyrkimys sekä surmaamisvälineet ja niiden käyttötapa, surmaamisen katsottiin tapahtuneen erityistä raakuutta osoittaen. Sen vuoksi sekä rikokseen johtaneet ja siitä ilmenevät seikat kokonaisuudessaan huomioon ottaen tekoa oli pidettävä erityisen törkeänä. A tuomittiin rangaistukseen murhasta. (Ään.) **KKO:1995:102.**

A oli suunnitellut anastavansa B:n asunnosta aseita. Murtauduttuaan tässä tarkoituksessa B:n asuntoon A oli kohdannut asunnon eteisessä haulikolla varustautuneen B:n, jonka hän oli useita kertoja puukolla lyömällä surmannut. Tuomiassa lausutuilla perusteilla A:n ei katsottu surmanneen B:tä vakaasta harkinnasta aseet saadakseen. Hän oli näin ollen syyllistynyt tappoon eikä murhaan. Surmattuaan B:n A oli suunnitelmansa mukaisesti anastanut asunnosta kaksi asetta ja muuta omaisuutta. Kun A oli siten toteuttanut anastusrikoksen B:n kuolemaan johtanutta väkivaltaa käyttämällä, hän oli syyllistynyt myös törkeään ryöstöön. **KKO:1996:76.**

HIV-positiiviselle A:lle oli vaadittu rangaistusta murhan yrityksestä sen vuoksi, että hän oli poliisilaitoksella säilöön otettuna puremalla, sylkemällä ja verisillä sormilla raapimalla yrittänyt tartuttaa poliisimiehiin HI-viruksen. Koska A ei näin menetellessään ollut voinut HI-viruksen vähäisen tartuntariskin vuoksi saada aikaan todellista vaaraa rikoksen täyttymisestä, murhan yritys katsottiin kelvottomaksi, ja A tuomittiin virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta. **KKO:1999:102.**

A:n, joka oli lukuisilla puukoniskulla surmannut vaimonsa ja kolme pientä lastaan, katsottiin syyllistyneen murhiin. Kysymys myös syyntakeisuusarviointista. (Ään.) **KKO:2000:3.**

Kysymys siitä, oliko A:n syyksi luettu teko tappo vai murha. **KKO:2000:29.**

A oli aamuyöllä kuljettanut B:n autolla noin 100 kilometrin matkan LJ:n asuinkerrostalon pysäköintialueen läheisyyteen. Heillä oli ollut mukanaan pommi, jota B oli ryhtynyt A:n antamien ohjeiden mukaisesti asentamaan LJ:n vaimon KJ:n omistaman, mutta pääasiassa LJ:n käytössä olleen henkilöauton alle siten, että pommi räjähtäisi lähettäessä autolla liikkeelle. Pommi oli kuitenkin räjähtänyt auton alla B:n sitä asentaessa, jolloin mainittu auto ja sen lähellä olleet kolme muuta autoa olivat vaurioituneet ja B oli saanut vakavia vammoja. Asiassa vaadittiin A:lle ja B:lle rangaistusta törkeästä tuhotyöstä ja, paitsi LJ:hin, myös KJ:hin kohdistuneesta murhan yrityksestä, koska oli ollut mahdollista, että LJ:n ohella myös KJ olisi voinut olla mukana autossa sen räjähtäessä. Katsottiin, että A ja B olivat syyllistyneet tuhotyöhön ja yritykseen murhata LJ mutta ei KJ:tä. Kysymys myös rangaistuksen mittaamisesta huomioon otettavista seikoista. **KKO:2003:53.**

A oli rahaa anastaakseen mennyt B:n kuljettamaan taksiin ja autossa ampunut hallussaan olleella pistoolilla B:tä kohti siten, että kolme laukausta oli osunut B:n päähän viimeisen laukauksen ollessa välittömästi tappava. A:n katsottiin tahallaan tappaneen B:n. Kysymys siitä, oliko tappo tehty vakaasti harkiten. (Ään.) **KKO:2004:57.**

A, joka oli 15-vuotias, oli pahoinpidellyt sattumalta tapaamaansa 14-vuotiasta B:tä niin että tämä oli menettänyt tajuntansa. A oli siirtänyt B:n ojan pohjalle, jossa A oli kuristanut B:tä seisoen tämän päällä. A:n menettelyn seurauksena

B oli kuollut tukehtumalla hengitettynään ojan pohjalla ollutta mudansekaista vettä. A tuomittiin taposta. (Ään.) [KKO:2004:63.](#)

Vakaata harkintaa osoittanut teon suunnittelu etukäteen ja välineiden hankinta; ks. [KKO:2004:80](#), [KKO:1995:119](#), [KKO:1988:42](#) ja [KKO:1981-II-32.](#)

Ammattirikollisten muodostaman kerhon johtaja A oli arvovaltansa ja asemansa sekä perustamansa rikollisjärjestön yhtenäisyyden säilyttämiseksi otsaan ampumalla tappanut kerhon jäsenen, joka ei ollut menetellyt A:n tahdon mukaisesti vaan oli muun muassa kieltäytynyt hänelle määrätystä tappamistehtävästä. A:n katsottiin syyllistyneen murhaan. Kysymys myös siitä, oliko A:n syyntakeisuus ollut alentunut. [KKO:2004:119.](#)

V ja P olivat tappaneet O:n lyömällä ja potkimalla puolustuskyvyttömässä tilassa ollutta O:ta päähän ja ylävartaloon sekä hyppimällä hänen päänsä ja rintakehänsä päälle. O oli kuollut rintakehän ja ylävatsan murskavammoihin, molemminpuolisiin kylkiluiden murtumiin, maksarepeämään sekä sisäisiin verenvuotoihin. V:n ja P:n katsottiin syyllistyneen murhaan. [KKO:2005:7.](#)

A oli tahallaan tappanut B:n lyömällä tätä kerran kirveellä päähän. Kysymys murhan tunnusmerkistön täyttymisestä. (Ään.) [KKO:2005:44.](#)

A oli tappanut kehitysvammaisen tyttärensä B:n antamalla tälle veteen liuotettuna yliannoksen lääkkeitä. Kysymys siitä, oliko tappo tehty vakaasti harkiten ja oliko rikos myös kokonaisuutena törkeä sekä oliko A teon tehdessään ollut täyttä ymmärrystä vailla. (Ään.) [KKO:2005:48.](#)

Ks. [I-SHO:2007:18.](#)

3 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Surma*. Jos tappo, huomioon ottaen rikoksen poikkeukselliset olosuhteet, rikoksentehtäjän vaikuttimet tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentehtäjä on tuomittava *surmasta* vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Ks. [KKO:1997:153](#), jossa oli kysymys siitä, oliko henkilö syyllistynyt tappoon vai surmaan.

4 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Lapsensurma*. Nainen, joka synnytyksestä johtuvassa uupumuksessa tai ahdistuksessa surmaa lapsensa, on tuomittava *lapsensurmasta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Pahoinpitely*. Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava *pahoinpitelystä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Vrt. **SteriloimisL 10 §, So 416; L raskauden keskeyttämisestä 13 §, So 420.**

B oli 2–3 sekuntia sen jälkeen, kun erotuomari oli viheltänyt jääkiekkopelin poikki, huitaissut jäällä maannutta vastapuolen pelaajaa A:ta mailalla päähän, jolloin A:n kolme hammasta oli irronnut. B:n katsottiin aiheuttaneen A:n vammat tahallaan, koska hänellä vihellyksen jälkeen oli ollut riittävä aika pelaamisen lopettamiseen ja hänen oli täytynyt käsittää, että vammojen aiheutuminen oli lyönnin varsin todennäköinen seuraus. [KKO:1996:74.](#)

A oli jääkiekkopelissä lyönyt vastustajan pelaajaa B:tä poikittaisella mailalla niskaan niin, että B oli saanut aivotärähdyksen ja muita vammoja. Koska A:n teko ylitti pelitilanteessa tavanomaisen rajuuden ja voimankäytön rajat, hänen katsottiin syyllistyneen pahoinpitelyyn. [KKO:1997:129.](#)

Vastaaja oli antanut 12-vuotiaalle lapselle juotavaksi väkevää alkoholiuomaa seurauksin, että tämä oli juonut itsensä tiedottomaan humalatilaan. Kun lapsi ei ikäänsä nähden voinut antaa pätevää suostumusta terveytensä vahingoittamiseen, menettely luettiin vastaajan syyksi pahoinpitelynä. [KKO:2001:7.](#)

Ks. [KKO:2004:106](#) ja [KKO:2002:2](#) tämän lain [6:4:n](#) alla.

6 §. (V: 1.9.2001 M, A: 13.7.2001, SK: 654/2001) *Törkeä pahoinpitely.* Jos pahoinpitelyssä

- 1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,
- 2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai
- 3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava *törkeästä pahoinpitelystä* vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Vaikeaksi ruumiinvammaksi on katsottu kuulon kadottaminen toisesta korvasta **KKO:1953-II-130**; toisen silmän näkökyvyn oleellinen vähentyminen **KKO:1939-II-123** ja **KKO:1955-II-49**; toisen silmän menettäminen **KKO:1933-I-51**; kasvojen rumentuminen (rumentava arpi sekä otsaluun ja nenänjuuren rumentava sisäänpainauma) **KKO:1932-I-7**.

A oli lyönyt ratanaulalla B:tä useita kertoja päähän. B:n lyönneistä saamista vammoista ei ollut aiheutunut hengenvaaraa. Tähän nähden surmaamisen tarkoitusta ei voitu perustaa yksin A:n lyöntitilanteessa tai sen jälkeen päihtyneenä esittämiin tappouhkauksiin, kun A:n menettely ei ollut sellaista, että hänen oli täytynyt sen varsin todennäköiseksi seuraukseksi ymmärtää asianomistajan kuolema. Syyte tapon yrityksestä hylättiin ja A tuomittiin rangaistukseen törkeästä pahoinpitelystä. (Ään.) [KKO:1993:5](#).

Kumipamppu ei ollut ampuma- tai teräaseeseen rinnastettava hengenvaarallinen väline. Pahoinpitelyä ei muutoinkaan pidetty törkeänä. [KKO:1996:65](#).

Kysymys kuristamiseen liittyneen hengenvaaran merkityksestä harkittaessa sitä, oliko vastaaja syyllistynyt tapon yritykseen vai pahoinpitelyyn. Kysymys myös törkeän pahoinpitelyn tunnusmerkistön toteutumisesta. (Ään.) [KKO:1998:1](#).

A:n kertomansa mukaan "huitaisuksi" kohti B:n "kinttuja" tarkoittama veitsen isku oli osunut B:tä reiden yläosaan. Veitsen terä oli kulkenut läheltä alaraajan suurta valtimoa ja laskimoa sekä aiheuttanut virtsarakon sisäistä verenvuotoa ja reisilihaksen vahingoittumisen. Koska asiassa ei ollut näytetty, että A:n tarkoituksena oli tappaa B tai että hänen olisi täytynyt käsittää B:n kuoleman olevan tekonsa varsin todennäköinen seuraus, syyte tapon yrityksestä hylättiin ja A tuomittiin törkeästä pahoinpitelystä. Kysymys myös hätävarjelusta. [KKO:1999:20](#).

Ks. [KKO:2005:63](#) **5:2:n** alla.

7 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Lievä pahoinpitely.* Jos pahoinpitely, huomioon ottaen väkivallan, ruumiillisen koskemattomuuden loukkauksen tai terveyden vahingoittamisen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentehtäjä on tuomittava *lievästä pahoinpitelystä* sakkoon.

Ks. **RL** [21:16](#).

Lapsen huoltaja oli kasvatustarkoituksessa aiheuttanut lapselle kipua tukistamalla ja luunappeja antamalla. Huoltaja tuomittiin rangaistukseen lievästä pahoinpitelystä. [KKO:1993:151](#).

8 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Kuolemantuottamus.* Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toisen kuoleman, on tuomittava *kuolemantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Syytetty oli ollut ampumassa metsästyskiväärillä laakalaukauksin pellolla olleita metsälintuja näkyvyyden ollessa sumun takia huono, jolloin yksi luoti oli osunut hänen tietämättään noin 230 metrin etäisyydellä ampumissuunnassa liikkuneeseen henkilöön seurauksin, että tämä oli kuollut. Koska syytetyn olisi pitänyt arvata ampumisesta voivan aiheutua muille vaaraa ja hänen niin ollen oli katsottava varomattomuudellaan aiheuttaneen tuon henkilön kuoleman, tuomittiin hänet rangaistukseen kuolemantuottamuksesta. **KKO:1956-II-49**.

Kalliota porattaessa tapahtuneen räjähdysten seurauksena oli toinen kahdesta työntekijästä kuollut ja toinen saanut vaikean vamman. Piirityönjohtaja tuomittiin rangaistukseen työturvallisuutta koskevien määräysten rikkomisesta, koska hän oli ottanut työmaalle panostajan toimeen henkilön, jolla ei ollut siihen vaadittavaa hyväksymiskirjaa, mutta häntä vastaan kuoleman ja vaikean vamman tuottamuksesta ajettu syyte hylättiin, koska hänen tuolla menettelyllään tai muutoinkaan katsottu syyllistyneen syytteessä tarkoitettuun tuottamukseen. **KKO:1956-II-86**.

Kun kansalaiskoulun oppilaiden uimahalliin tekemän uintiretken valvojaksi määrätty opettaja oli poistunut uima-altaan reunalta ennen kuin kaikki oppilaat olivat uintiajan päätyttyä nousseet altaasta ja eräs oppilas oli tuolloin kenenkään

havaitsematta vajonnut altaan pohjalle ja hukkunut, opettajan katsottiin syyllistyneen yksin teoin tehtyihin kuolemantuottamukseen ja laiminlyönnistä tehtyyn virkavirheeseen. [KKO:1977-II-11.](#)

Työnjohtaja A:n työnjohdon ja valvonnan alaisena ollut työntekijä oli kuollut voimalaitosrakennustyömaalla asennustelineiltä pudonneesta ritilästä saamiinsa vammoihin. Kun työmaalla sivu-urakoitsijana toimineen B:n palveluksessa olleen telineiden asennuksen ja purkamisen valvoja ja samalla työmaalla aliurakoitsijana toimineen C:n palveluksessa olleen vastaavan työnjohtajan työn turvallisuutta koskeneet laiminlyönnit olivat osaltaan myötävaikuttaneet työntekijän kuolemaan ja kun sanotut laiminlyönnit, huomioon ottaen työmaalla suoritettavien töiden samanaikaisuuden, olivat vaarantaneet myös B:n ja C:n palveluksessa olleiden työntekijöiden turvallisuuden, valvoja ja työnjohtaja tuomittiin rangaistukseen yksin teoin tehdyistä turvallisuusmääräysten rikkomisesta ja kuolemantuottamuksesta. [KKO:1981-II-25.](#)

Rallikilpailun erikoiskokeessa auto oli suistunut tieltä seurauksin, että ohjaajan vieressä istunut kartanlukija oli kuollut. Kun ohjaajan ei ollut näytetty laiminlyöneen sellaisen huolellisuuden ja varovaisuuden noudattamista, mitä häneltä ko. kilpailuolosuhteissa oli voitu vaatia, häntä vastaan ajettu syyte kuolemantuottamuksesta hylättiin. [KKO:1982-II-21.](#)

Uittotyössä ollut henkilö, jolle ei ollut varattu henkilökohtaiseksi suojavälineeksi pelastusliivejä, oli veneestä pudottuaan hukkunut. Kun voitiin pitää sangen epätodennäköisenä että asianmukaisten pelastusliivien antaminen uittotyöntekijöiden käyttöön olisi estänyt syntyneen seurauksen, puutavarayhtiön toimitusjohtajaa ja uittotyömaan vastuunalaista työnjohtajaa, jotka kumpikin tuomittiin rangaistukseen työturvallisuuslain säännösten rikkomisesta, vastaan kuolemantuottamuksesta ajettu syyte hylättiin. [KKO:1984-II-224.](#)

A:n kuljettava auto törmäsi pysäkillä pysähtyneen linja-auton edestä maantielle juosseeseen lapseen seurauksin, että lapsi kuoli. Koska A oli linja-autoa lähestyessään laiminlyönyt vähentää nopeutta ja siirtyä mahdollisuuksien mukaan keskitielle päin ja siten erityisesti varoa, hänet tuomittiin liikenteen vaarantamisesta. Syyte kuolemantuottamuksesta sitä vastoin hylättiin, koska lapsen tulo tielle linja-auton edestä oli ollut niin yllättävää, että onnettomuus todennäköisesti olisi seurannut varotoimenpiteistä huolimatta. [KKO:1987:3.](#)

T oli uhkaamalla räjäyttää hallussaan olevan dynamiittipanoksen pakottanut pankin henkilökunnan luovuttamaan hänelle rahaa ja pakoauton. Sen jälkeen T oli poistunut pankista rahojen ja räjähteiden sekä ottamansa kolmen panttivangin kanssa. Poliisi oli myöhemmin suluttanut auton niin, ettei T:llä ollut ollut mahdollisuutta jatkaa matkaa. Huolimatta siitä, että T oli uhannut räjäyttää auton, ellei matkan jatkamista sallita, sulutusta ei ollut purettu. Kahden panttivangin paettua autosta poliisit olivat avanneet tulen T:tä kohti. Auto oli räjähtänyt, jolloin T ja yksi panttivanki olivat saaneet surmansa. Poliisimies tuomittiin kuolemantuottamuksesta ja virkavirheestä. [KKO:1993:50.](#)

A oli luontaishoidon asiantuntijana esiintyen ja tietoisena siitä, että sokeritautia sairastaneen lapsen vanhemmat luottivat häneen ja noudattivat hänen ohjeitaan, neuvonut vanhempia korvaamaan lapsen hoidossa lääkärin määräämän insuliinihoidon ns. kuhnehoidolla. Sairauden pahennuttua A, joka oli henkilökohtaisesti tullut hoitamaan lasta ja tuolloin havainnut tämän olevan hälyttävässä kunnossa, oli lisäksi laiminlyönyt huolehtia siitä, että lapsi olisi ajoissa saanut insuliinia tai saatettu sairaalahoitoon, seurauksin, että lapsi oli kuollut. A joka tosin ilmeisesti itse oli uskonut hoitomuotonsa tehokkuuteen, ei ollut voinut nojautua puolueettomaan tietoon tai perusteeseen, joka olisi horjuttanut käsitystä, että sokeritaudissa insuliinihoito oli välttämätön ja ettei se ollut korvattavissa kylpyhoidoilla. Hänen katsottiin syyllistyneen kuolemantuottamukseen. [KKO:1994:101.](#)

C oli osallistuessaan sukellusleirin yhteydessä järjestettyyn luolasukellukseen eksynyt luolaan ja hukkunut. Sukelluksen aikana oli menetelty Suomen Urheilusukeltajain Liitto ry:n antamien turvamääräysten ja luolasukelluksessa noudatetun käytännön vastaisesti. C:lta, joka oli melko kokenut sukeltaja, oli puuttunut luolasukellukseen osallistumiseen vaadittava kokemus. C oli siten osallistumalla sukellukseen omalta osaltaan tietoisesti rikkonut turvamääräyksiä ja muita vahingon välttämiseksi annettuja ohjeita. Sukellusvanhimman ei katsottu huolimattomuudellaan aiheuttaneen C:n kuolemaa. [KKO:1997:73.](#)

Kun liikuntahallia ei tapaturman sattuessa käytetty työntekoon eikä katsomorakennelman liikuttamisesta aiheutuvalla vaaralla ollut mitään liittymäkohtaa työn tekemiseen, syyte työturvallisuusrikoksesta kaupungin talonrakennuspäällikkö A:ta ja kiinteistörakennusmestari B:tä vastaan hylättiin. Kun heidän viakseen kuitenkin jäi, että he olivat virassaan laiminlyöneet huolehtia, että katsomorakennelman käyttö olisi turvallisesti järjestetty, heidät tuomittiin rangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta ja kuolemantuottamuksesta. (Ään.) [KKO:2002:43.](#) Ks. [KKO:1982-II-66.](#)

B oli kesällä 2002 kuollut huumausaineeksi luokiteltavan lääkeaineen buprenorfiinin ja alkoholin yhteisvaikutuksen seurauksena. Kun otettiin huomioon tapahtuma-aikainen tietämys buprenorfiinista ja sitä sisältävästä Subutexista, vähäisen määrän Subutexia B:lle käytettäväksi antaneen A:n ei katsottu syyllistyneen huumausainerikoksen lisäksi kuolemantuottamukseen. [KKO:2006:25.](#)

Asunto-oy:n omistamassa rakennuksessa asioinut henkilö oli saanut surmansa jäälohkareen pudottua katolta hänen päähänsä. Kiinteistön hoito oli sopimuksella uskottu huoltoyhtiölle. Lumen ja jään poistamista katolta ei kuitenkaan ollut sisällytetty sopimuksessa lueteltuihin huoltoyhtiön tehtäviin. Kun vastuuta ei tältä osin ollut selvästi siirretty huoltoyhtiölle, asunto-oy:n tuli huolehtia tarvittaessa katon puhdistamisesta. Asunto-oy:n hallituksen puheenjohtaja tuomittiin kuolemantuottamuksesta, kun turvallisuusvelvoite oli laiminlyöty. [KKO:2007:62.](#)

9 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Törkeä kuolemantuottamus.* Jos kuolemantuottamuksessa kuolema aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtyjä on tuomittava *törkeästä kuolemantuottamuksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

A ja B olivat pahoinpidelleet C:tä niin, että tämä oli menettänyt tajuntansa. Tämän jälkeen A ja B, jotka olivat erheellisesti luulleet, että C oli kuollut, olivat haudanneet hänet vetiseen suohon 20–60 cm:n syvyyteen. C oli suohon haudattuna tukehtunut. Asiassa ei ollut näytetty, että A ja B olisivat tarkoittaneet surmata C:n. Kun C:hen kohdistettu väkivalta ei myöskään ollut ollut senkaltaista, että C:n kuolema olisi ollut sen varsin todennäköinen seuraus, A:n ja B:n ei katsottu syyllistyneen tahalliseen surmaamisrikkokseen tai sellaiseen yritykseen. Kun A:n ja B:n olisi tilannetta edeltäneen menettelynsä vuoksi täytynyt tarkistaa, oliko heidän käsityksensä C:n tilasta oikea, heidän katsottiin törkeällä huolimattomuudellaan aiheuttaneen C:n kuoleman. A ja B tuomittiin rangaistukseen, A törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta ja B täyttä ymmärrystä vailla tehdyistä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta. [KKO:1992:28.](#)

Auton kuljettaja oli suurella nopeudella ohittanut toisen auton rajoitetusta näkyvyydestä huolimatta ja tällöin törmännyt kohtaavaan autoon seurauskin, että sen kuljettaja oli kuollut. Kun auton kohtaaminen ei ollut varsin todennäköistä valliinneissa keskiyön olosuhteissa, syyte taposta hylättiin ja kuljettaja tuomittiin rangaistukseen törkeästä kuolemantuottamuksesta. [KKO:1993:26.](#)

Vastaaja oli ilmoittamatta kumppanilleen HIV-positiivisuudestaan ollut vuosina 1986–87 tämän kanssa toistuvasti suojaamattomassa anaaliyhdyntäessä. Viimeksi mainittu oli tuolloin saanut vastaajalta HIV-tartunnan ja kuollut siitä johtuneen AIDS-oireyhtymän seurauksena vuonna 1990. Vastaajan katsottiin syyllistyneen törkeään kuolemantuottamukseen. Syyte taposta tai törkeästä pahoinpitelystä hylättiin, kun oli jäänyt näyttämättä, että vastaaja olisi tarkoittanut tartuttaa infektion kumppaniinsa eikä ollut perusteita olettaa, että hän, ottaen huomioon hänen käytettävissään tekojen aikaan olleet tiedot tartuntamahdollisuuden suuruudesta, olisi pitänyt tartunnan syntymistä menettelynsä varmana tai varsin todennäköisenä seurauksena. (Ään.) [KKO:1993:92.](#)

Lyhytaikaisesta kurkusta kuristamisesta aiheutunut kuolema oli ollut äkillinen ja yllättävä. Kuolema oli johtunut sydänpysähdyksestä. Sydänpysähdyksen mahdollisuus lyhytaikaisen kuristamisen seurauksena ei ollut yleisesti tiedossa. Vastaajaa ei tuomittu taposta vaan pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta. [KKO:1998:2.](#)

A ja B olivat tien risteyksessä kohdattuun ryhtyneet ajamaan yleisellä tiellä henkilöautoilla kilpaa huomattavaa ylinopeutta käyttäen ja ohittaen muita autoja. A oli ajettuaan tällä tavoin seitsemän kilometrin matkan B:n perässä lähtenyt ohittamaan tätä ja välittömästi törmännyt vastakkaisesta suunnasta tulleeseen autoon, jolloin A ja vastaan tulleen auton kuljettaja kuolivat ja A:n kyydissä olleet matkustajat loukkaantuivat. Myös B:n katsottiin osallistumalla kilpa-ajoon huolimattomuudellaan aiheuttaneen A:n ja vastaan tulleen auton kuljettajan kuoleman sekä matkustajien vammat. (Ään.) [KKO:2006:13.](#) Ks. [KKO:1979-II-37.](#)

10 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Vammantuottamus.* Joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle ruumiinvamman tai sairauden, joka ei ole vähäinen, on tuomittava *vammantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ks. [RL 21:16.](#)

Kuljettaessaan osittain jäisellä ja vilkkaasti liikennöidyllä tiellä vahvassa humalatilassa ja kovalla nopeudella henkilöautoa A menetti tien kaarteessa auton hallinnan seurauksin, että se suistui sivuluisussa linja-autonpysäkin levennykselle, jossa olivat jalan B ja hänen kaksi lastaan. Auto törmäsi lapsiin, jotka saivat surmansa. B:lle, joka ei saanut liikenneonnettomuudessa ruumiinvammoja, ja kotona olleelle lasten toiselle vanhemmalle C:lle aiheutui tapahtumasta psyykkisen tilan häiriintyminen. Korkein oikeus katsoi tuomiosta ilmenevillä perusteilla

- että B:n psyykinen vamma oli A:n huolimattomuudellaan aiheuttaman liikenneonnettomuuden ennalta-arvattava ja välitön seuraus ja A oli syyllistynyt siten vammantuottamukseen,
- että B:llä oli oikeus saada vahingonkorvausta kipuun ja särkyyn verrattavasta henkisestä kärsimyksestä (ään.),
- ettei C:llä ollut oikeutta saada korvausta lasten kuoleman aiheuttamasta järkytyksestä johtuneesta henkisestä kärsimyksestä. [KKO:1998:67.](#)

11 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Törkeä vammantuottamus.* Jos vammantuottamuksessa ruumiinvamma tai sairaus aiheutetaan törkeällä huolimattomuudella ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtyjä on tuomittava törkeästä *vammantuottamuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

12 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Tappeluun osallistuminen.* Joka ruumiillista väkivaltaa tekemällä tai muulla teolla osallistuu tappeluun tai hyökkäykseen, johon useat ottavat osaa ja jossa joku surmataan tai jollekulle tahallaan aiheutetaan vaikea ruumiinvamma tai vakava sairaus, on tuomittava, jos hänen oli syytä varoa tällaisen seurauksen aiheutuvan tappelusta tai hyökkäyksestä, *tappeluun osallistumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

A, B ja C olivat päättäneet ampua E:tä kostoksi polveen ja D, joka tiesi suunnitelmasta, kuljetti heidät autollaan ampumapaikalle. D:n odottaessa autossa A ja B ampuivat E:tä jalkaan ja C tämän jälkeen yllättäen kolme laukausta E:n päähän. Teon salatakseen A, B ja D hukuttivat kuolleeksi luulemansa E:n. Ruumiinavauksessa E:n peruskuolinsyyksi todettiin pään ampumavammat ja välittömäksi kuolinsyyksi hukkuminen. A ja B tuomittiin yksin teoin tehdyistä törkeästä pahoinpitelystä ja tappelusta sekä kuolemantuottamuksesta, C yksin teoin tehdyistä taposta ja tappelusta ja D avunannosta yksin teoin tehtyihin törkeisiin pahoinpitelyihin ja tappeluihin sekä kuolemantuottamuksesta. [KKO:1991:100.](#)

13 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Vaaran aiheuttaminen.* Joka tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheuttaa toiselle vakavan hengen tai terveyden vaaran, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä yhtä ankaraa tai ankarampaa rangaistusta, *vaaran aiheuttamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ks. [RL 23:1–23:2.](#) Vrt. [RL 34 luku.](#)

Syytetyt olivat yrittäessään ampumalla pahoinpidellä toinen toistaan aiheuttaneet samalla vaaran läheisyydessä olleille kolmelle sivulliselle henkilölle. Kumpikin tuomittiin rangaistukseen yksin teoin tehdyistä törkeän pahoinpitelyn yrityksestä ja RL 21:12:ssa tarkoitettua vaaran aiheuttamisesta. [KKO:1975-II-83.](#)

Syytetty, joka pistoolilla useita laukauksia peräjälkeen ampumalla oli aiheuttanut vakavan vaaran useiden ihmisten hengelle ja terveydelle, tuomittiin vain yhdestä vaaran aiheuttamisesta. [KKO:1977-II-19.](#)

A, joka tiesi kahden henkilön olevan asunnossa, ampui kahdesti haulikolla ikkunan läpi valaistuna olleeseen keittiöön kertomansa mukaan säikäyttääkseen huoneiston haltijana ollutta B:tä. Koska A:n nähtävissä ampumishetkellä oli, ettei ampumalinjalla ollut ketään, A tuomittiin, syyte tapon yrityksestä hyläten, vaaran aiheuttamisesta. [KKO:1995:143.](#)

B oli yöllä pelottelutarkoituksessa ampunut kadulta noin 10 metrin etäisyydeltä järeällä revolverilla kuusi laukausta kohti A:n omakotitaloa, jonka sisällä ei ollut ollut valoja. Luodeista oli kolme osunut olohuoneeseen ja yksi makuuhuoneeseen kulmien sängyn yläpuolelta ja osuen sängyllä olleeseen peittoon. A oli ampumisen alkaessa nukkunut sängyssä ja luodin osuessa makuuhuoneeseen ollut menossa makuuhuoneesta keittiöön. Syyte tapon yrityksestä hylättiin, koska ottaen huomioon olosuhteet kokonaisuudessaan luodin osuminen A:han ei ollut ollut B:n tietien varsin todennäköistä. B tuomittiin vaaran aiheuttamisesta ja kotirauhan rikkomisesta. [KKO:1997:108.](#)

Ks. [KKO:2003:115](#) tämän luvun [1 §:n](#) alla.

14 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Heitteillepano.* Joka saattaa toisen avuttomaan tilaan tai jättää sellaiseen tilaan henkilön, josta hän on velvollinen huolehtimaan, ja siten aiheuttaa vaaraa tämän hengelle tai terveydelle, on tuomittava *heitteillepanosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Ks. [RL 23:11; Tieliikennel 57](#) ja [58 §, Vi 201; L ihmishenkeä pelastettaessa sattuvan tapaturman korvaamisesta 12.4.1935/158.](#)

Syytetty, joka oli toiminut laillisessa hätävarjeluksessa lyödessään hyökkääjää niin, että tämä kaatuessaan saamistaan vammoista oli menettänyt tajuntansa, tuomittiin rangaistukseen toisen jättämisestä avuttomaan tilaan, koska hän ei ollut toimittanut loukatulle tarpeellista hoitoa. [KKO:1942-II-172.](#)

Syytetty oli pahoinpidellyt huvilalleen vieraakseen kutsumaansa henkilöä ja jättänyt tämän huvilan pihalle tajuttomana ja loukkaantuneena makaamaan. Pahoinpidelty oli muutamaa tuntia myöhemmin kuollut pahoinpitelystä aiheutuneeseen vammaan. Kun pahoinpidellyn jättämisestä huvilan pihalle ei ollut näytetty hänelle aiheutuneen pahoinpitelystä seuranneen hengenvaaran lisäksi muuta vaaraa, syytetyn ei katsottu törkeän pahoinpitelyn ja törkeän kuolemantuottamuksen ohella syyllistyneen heitteillepanoon. [KKO:1976-II-3.](#)

Syytetyt olivat tietoisina ryyppytoverinsa vakavasta humalatilasta jättäneet tämän selviytymään yksin ulkona pimeydessä ja koleudessa. Tällä tavoin avuttomaan tilaan saatettu oli olosuhteet huomioon ottaen sinänsä epätavallisella, mutta kuitenkin ennalta arvattavissa olevalla tavalla hukkunut. Syytetyt tuomittiin yksin teoin tehdyistä heitteillepanosta ja kuolemantuottamuksesta. [KKO:1981-II-97.](#)

Ks. myös [KKO:1996:110](#) tämän lain [25:1:n](#) alla.

15 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Pelastustoimen laiminlyönti.* Joka tietäen toisen olevan hengenvaarassa tai vakavassa terveyden vaarassa on tälle antamatta tai hankkimatta sellaista apua, jota hänen mahdollisuutensa ja tilanteen luonne huomioon ottaen kohtuudella voidaan häneltä edellyttää, on tuomittava *pelastustoimen laiminlyönnistä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

16 §. (V: 1.9.1995 M, A: 21.4.1995, SK: 578/1995) *Syyteoikeus*. Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä lievistä pahoinpitelystä, joka on kohdistunut viisitoista vuotta täyttäneeseen henkilöön, eikä vammantuottamuksesta, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Ks. [KKO:1999:119](#) OK 25:7:n alla, Pr 101.

17 § on kumottu **L:lla V: 1.10.2004 K, A: 30.7.2004, SK: 712/2004.**

18 §. (V: 1.10.2002 L, A: 12.7.2002, SK: 604/2002) *Soveltamisalasäännös*. Sovellettaessa tämän luvun 2 §:n 4 kohtaa rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo- tai esitutkintatehtävissä, julkista valtaa käyttävä henkilö ja 16 luvun 20 §:n 5 momentissa tarkoitettu henkilö.